

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Tadeusz Żyznowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z wniosku "E." Spółki Akcyjnej

przy uczestnictwie M.J. i M.J.

o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 4 października 2006 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 25 października 2005 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Uwzględniając wniosek E. S.A., Sąd Rejonowy stwierdził, że wnioskodawca jako użytkownik wieczysty gruntu i właściciel budynków – nieruchomości położonej w Ś., dla której Sąd Rejonowy w Ś. prowadzi księgę wieczystą Kw nr [...] nabył przez zasiedzenie z dniem 15 sierpnia 1990 r. służebność gruntową, polegającą na korzystaniu z posadowionych na nieruchomości położonej w C., mającej urządzoną w Sądzie Rejonowym w Ś. księgę wieczystą, a stanowiącej własność uczestników postępowania M. i M.J., trwałych oraz widocznych urządzeń energetycznych w postaci dwóch słupów wraz ze stacją transformatorową oraz napowietrznej linii średniego napięcia, wraz z prawem nieograniczonego dostępu do tych urządzeń w celu bieżącej konserwacji i napraw. Z nie kwestionowanych istotnych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że dnia 14 sierpnia 1970 r. nastąpił odbiór techniczny linii energetycznej wzniesionej przez przedsiębiorstwo Elektryfikacji Rolnictwa na zlecenie Zakładu Energetycznego. Urządzenia te wraz z dwoma słupami energetycznymi oraz stacją transformatorową i napowietrzną linią elektroenergetyczną średniego napięcia posadowione zostały na nieruchomości położonej w C., stanowiącej obecnie własność uczestników postępowania M. i M.J. Linia energetyczna prowadzi do Głównego Punktu Zasilania znajdującego się w budynku położonym w Ś., stanowiącego własność wnioskodawcy E. S.A., będącego wieczystym użytkownikiem gruntu, dla którego prowadzona jest księga wieczysta Kw nr [...]. Wyłącznym użytkownikiem oraz dysponentem urządzeń energetycznych jest wnioskodawca, a wcześniej jego poprzednicy prawni Zakład Energetyczny Przedsiębiorstwo Państwowe oraz Zakłady Energetyczne S.A.

Z powołaniem się na art. 285 i 292 k.c. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r. III CZP 78/02 (OSNC 2003, nr 11, poz. 142) Sąd I instancji stwierdził, że linie energetyczne są niezbędne do korzystania z nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną zgodnie ze społeczno-gospodarczym jej przeznaczeniem. Ustanowienie służebności dostępu do słupa energetycznego zwiększa użyteczność nieruchomości zabudowanej stacją energetyczną, z którą połączona jest linia energetyczna obejmująca słup. Nie można zaprzeczyć istnieniu trwałego związku fizycznego, czy funkcjonalnego pomiędzy nieruchomością a

słupami. Brak bezpośredniego sąsiedztwa obu nieruchomości nie stanowi przeszkody do ustanowienia służebności. Nieruchomością władnącą jest nieruchomość wchodząca w skład przedsiębiorstwa wnioskodawcy zabudowana stacją energetyczną, której prawidłowe funkcjonowanie wymaga korzystania z linii energetycznej, której część posadowiona jest na gruncie uczestników postępowania.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił apelację uczestników postępowania M. i M.J. dzieląc ustalenia oraz ocenę przesłanek warunkujących zasiedzenia służebności gruntowej.

Skargę kasacyjną wniósł uczest. postęp. M.J. w której zarzucił:

- 1) naruszenie prawa materialnego, przepisu art. 292 k.c. w związku z art. 285 k.c., art. 172 k.c., art. 352 k.c. i art. 49 k.c., poprzez błędną ich interpretację i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że właścicielskie korzystanie z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości obciążonej, w stosunku do których nie jest wykonywane czynne władztwo, stanowi posiadanie służebności (korzystanie z tych urządzeń w zakresie odpowiadającym treści służebności gruntowej czynnej), i prowadzi do zasiedzenia służebności gruntowej, a w konsekwencji przyznanie wnioskodawcy w treści zaskarżonego postanowienia prawa do korzystania z własnej rzeczy (*superfluum* uprawnień właścicielskich),
- 2) naruszenie prawa materialnego, przepisu art. 292 k.c. w związku z art. 285 k.c., art. 172 k.c., art. 352 k.c. i art. 49 k.c., oraz art. 140 k.c., poprzez błędną ich interpretację i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że treścią służebności gruntowej podlegającej zasiedzeniu może być nieskonkretyzowane uprawnienie do korzystania w dowolny sposób z nieruchomości obciążonej,
- 3) naruszenie prawa materialnego, przepisu art. 292 k.c. w związku z art. 285 § 1 k.c. i art. 140 k.c., poprzez błędne ich zastosowanie, polegające na stwierdzeniu zasiedzenia służebności nieograniczonego dostępu do urządzeń elektroenergetycznych, pomimo że służebność ta nie polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia (a więc nie podlega nabyciu w drodze zasiedzenia) oraz pomimo braku ustalenia, że wnioskodawca w taki sposób, stale i nieprzerwanie korzystał z nieruchomości uczestników postępowania,

4) naruszenie prawa procesowego, przepisów art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie w uzasadnieniu postanowienia, że wnioskodawca zasiedział służebność jako samoistny posiadacz gruntu, a zatem poprzez błędne utożsamienie posiadania służebności z samoistnym posiadaniem gruntu, które to naruszenie miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Wskazując na powyższe, skarżący wnosił o:

uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 28 kwietnia 2005 roku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, oraz pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

A w razie przyjęcia, że podstawa naruszenia prawa procesowego jest nieuzasadniona, wnosił o:

uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 28 kwietnia 2005 roku w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie wniosku w całości i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Wnioskodawca E. S.A. wnosił o oddalenie skargi kasacyjnej, z zasądzeniem kosztów procesu za instancję kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W myśl powołanego w skardze kasacyjnej art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Urządzenie o którym mowa w tym przepisie ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Oczywistym jest, że chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Nie trzeba dowodzić, że urządzenie

zainstalowane na gruncie aktualnie stanowiącym własność uczestników postępowania spełnia wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela – jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi – wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności gruntowych. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań, co zostało ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, usprawiedliwia usankcjonowanie - zaskarżonym orzeczeniem – ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego – przez obciążenie tej nieruchomości służebnością. Powołany w skardze kasacyjnej art. 172 w zw. z art. 292 k. c. i dokonane ustalenia przesądzają, iż spełnione zostały potrzebne do zasiedzenia przesłanki w postaci: posiadania, upływu czasu oraz korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres, niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności, czego nie uwzględnia skarżący M.J. Wnioskodawca i jego poprzednicy faktycznie korzystali z gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Korzystanie to – wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego – polega na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności. Musi mieć cechy z art. 352 k.c. a więc chodzi o inny zakres niż posiadanie prowadzące do zasiedzenia.

Dalsze wymagania przytoczone w skardze kasacyjnej wskazujące na brak po stronie wnioskodawcy przesłanki w postaci trwałego i nieprzerwanego korzystania z nieruchomości uczestnika stanowią wynik błędnego rozumienia wskazanych przepisów.

Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb. Korzystanie przez wnioskodawcę z nieruchomości obciążonej w oznaczonym w orzeczeniu zakresie nie oznacza pozbawienia właściciela nieruchomości obciążonej uprawnień wynikających z art. 140 k.c. Zarzut naruszenia tego przepisu jest chybiony. Konfrontacja zarzutu naruszenia art. 49 k.c. z wyjaśnieniem statusu prawnego przyłączonych do sieci urządzeń objętych treścią powołanego art. 49 k.c. w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 8 marca 2006 r., III CZP 106/05 (OSNC 2006, nr 10, poz. 159) wskazuje na nieadekwatność tego zarzutu.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia przepisów postępowania tj. art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., nawet przy pominięciu braku wskazania w skardze elementów jakich – w ocenie skarżącego – nie zawiera zakwestionowane uzasadnienie wypada zauważyć, że sporządzone uzasadnienie jest odwzorowaniem wcześniejszych procesów myślowych i decyzyjnych wyrażonych w treści sentencji wydanego orzeczenia. Uzasadnienie orzeczenia jest wytworem następczym wobec samego zapadłego rozstrzygnięcia. Dlatego nawet w wypadku błędnego uzasadnienia skarga kasacyjna ulega oddaleniu jeżeli zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Skoro zatem to, czy w istocie sprawa została wadliwie, czy też prawidłowo rozstrzygnięta nie zależy od treści i zawartości sporządzonego uzasadnienia, to szczególnego znaczenia nabiera wymaganie przewidziane w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. stwierdzające, że skuteczność zarzutów opartych na tej podstawie uwarunkowana jest wykazaniem, iż wytykane przez skarżącego uchybienie mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Skarga kasacyjna nie zawiera także i tego elementu.

Z powyższego wynika, że skarga ta nie ma uzasadnionych podstaw i dlatego podlega oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.).